

Kijkwijzers van KijkZo gebruiken en aanpassen

In dit artikel lees je over de kijkwijzers van KijkZo: heldere instructiekaarten voor de kinderen, met afbeeldingen en een klein beetje tekst. We leggen je uit waar je de kaarten vindt en hoe je ze zelf kunt aanpassen. Want ja, al onze kijkwijzers mag je gebruiken en kopiëren. Sterker nog, je mag ze ook helemaal veranderen. Dat willen we zelfs graag! Het is open lesmateriaal. | Kirsten Roth-Koch en Mark Roth

Kijkwijzers ontwikkelen

We maken momenteel lesmateriaal voor lessen lichamelijke opvoeding. Dit materiaal maken we samen met drie docenten lichamelijke opvoeding uit Amsterdam. Het lesmateriaal is gericht op het basisonderwijs. We hebben via de organisatie IOL (Impuls Open Leermateriaal) subsidie gekregen om lesmateriaal te maken. Het gaat om materiaal dat gratis op het internet geplaatst gaat worden. We zijn erg trots dat we deze subsidie hebben gekregen! We zijn voor de lezers van het LO magazine wel bekend, want we hebben al eerder artikelen gepubliceerd over ons lesmateriaal dat via LO Magazine verspreid is in november 2012 en juli 2023. We zetten al het bestaande lesmateriaal om naar Word-bestanden, zodat elke docent de kijkwijzers kan aanpassen naar eigen wens. Of zelfs kan vertalen naar een andere taal.

Klik of scan [hier](#) naar de kijkwijzers in LO6, juli 2023

Klik of scan [hier](#) naar de kijkwijzers voor het bewegingsonderwijs op KijkZo

Wat zijn kijkwijzers?

Met kijkwijzers leren de kinderen zelf eenvoudig bewegingen en oefeningen aan. Synoniemen zijn instructiekaarten of takenkaarten. Elke kaart bestaat uit plaatjes en een beetje tekst. Meestal worden de kaarten gebruikt bij het lesgeven in vakken, door ze in één vak neer te leggen of op te hangen. De kinderen krijgen zo oefeningen op hun eigen niveau aangeboden en de leraar hoeft minder lang uit te leggen.

Kijkwijzers zijn bekend binnen het bewegingsonderwijs. Vaak krijgen studenten op de alo er les over. En ook in het LO Magazine zijn verschillende artikelen gepubliceerd over hoe je een goede kijkwijzer maakt. En dat maken, dat blijkt een tijdrovend karwei te zijn. Tijd is een schaars goed voor de meeste leraren en het gevolg is dat er in de praktijk eigenlijk niet zo veel bruikbaar materiaal te vinden is.

Wie zijn KijkZo?

Omdat wij zagen dat er een tekort was aan goede kijkwijzers, zijn we samen begonnen met het maken ervan voor het primair onderwijs. Mark Roth is de docent en Kirsten Roth-Koch de kunstenaar en we werken samen onder de naam KijkZo. KijkZo heeft een heel aantal sets uitgebracht, met verschillende thema's, zoals rollen, stoeispellen en acrogym. De kaarten vullen de lessen aan en ze zijn binnen allerlei lesmethodes te gebruiken. Ze zijn uitgebreid getest op veiligheid en duidelijkheid qua tekst en ze zijn ingedeeld naar niveau. Kijk voor meer informatie over de verschillende sets en de achtergrond ervan, op onze website www.kijkzo.nl.

Open Leermateriaal

Op dit moment zijn we bezig met het compleet open source maken van dit lesmateriaal. Open source betekent dat het bronmateriaal open is en bewerkbaar, aanpasbaar. Om ons lesmateriaal compleet open te kunnen aanbieden, hebben we de subsidie Impuls Open Leermateriaal gekregen. Je kunt het lesmateriaal dus inhoudelijk bewerken als je dat wil. En in plaats van de standaard copyrights, geven we alles vrij onder de Creative Commons licentie CC-BY. Dit houdt in dat je alles vrij mag gebruiken, kopiëren en aanpassen, met als enige voorwaarde dat je onze naam Roth-Koch erbij zet.

Waarom worden alle kaarten open?

Dit is ons cadeau aan de leraren en leerlingen, om hiermee de lessen

bewegingsonderwijs te verrijken. We willen de wereld iets goeds nalaten en hopen dat ons werk zo benut wordt. Daarnaast zien we dat er ook nieuwe toepassingen mee bedacht worden. We zijn elke keer weer blij verrast door de creativiteit van andere leraren, als ze ons laten zien hoe ze de kaarten inzetten.

Formaten

We steken nu onze bestaande 100 kijkwijzers in een nieuw jasje en maken ze gratis beschikbaar als docx bestanden. Met deze bestanden kun je zelf inhoudelijk de kaarten aanpassen in Word, of afbeeldingen hergebruiken. Naast docx bieden we ook PNG-bestanden aan, los en als pdf. We maken het je zo makkelijk mogelijk.

Welke sets zijn er en waar kan ik ze vinden?

We beginnen met de sets Rollen en Acrogym en daarna Judorollen & valbreken, Stoeispellen, Handstanden en Judo. De sets komen op onze eigen website www.kijkzo.nl, op www.wikiwijs.nl en ook op de site van de KVLO. Wikiwijs is een landelijke database van open leer materiaal. Daar vind je lesmateriaal en lessen die arrangementen heten. Je kunt er zelf ook lessen uploaden.

Nieuwe sets in samenwerking met AMOS Amsterdam

Naast de bestaande sets ontwikkelen we ook een aantal nieuwe sets samen met de docenten LO van AMOS-onderwijs Amsterdam. Die groep docenten heeft gekozen welke nieuwe sets zij het liefste wilden hebben. De vkgroep werkt intensief mee aan de uitwerking, de fotoshoots en het testen. We zijn druk bezig met de sets Touwspringen en Gooien en vangen. En in de planning staat nog een set met gedragsregels.

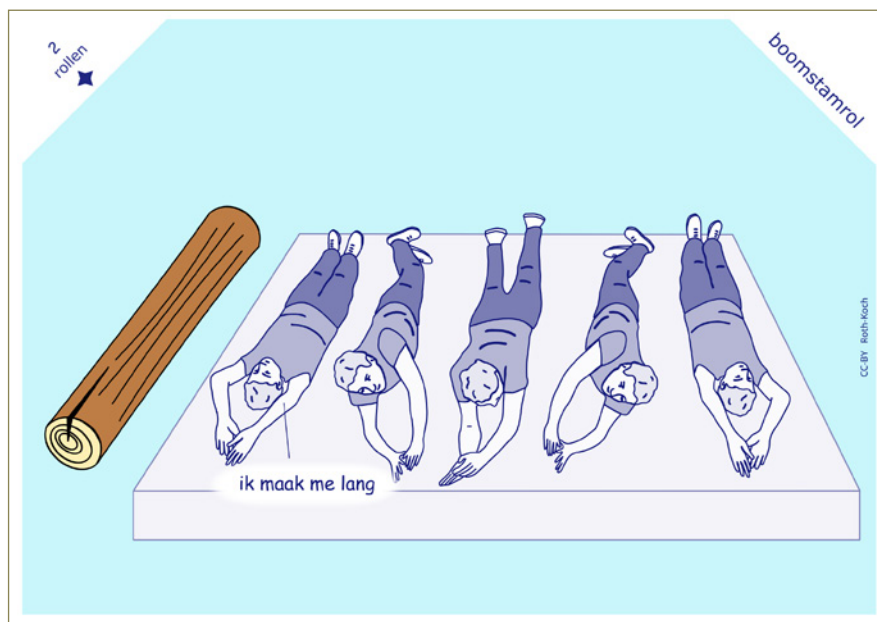
Docx-bestanden

De sets op de website zijn al helemaal af, je kunt ze eenvoudig printen, lamineren en in de les inzetten. Er zit een docenteninstructie bij die je op weg helpt. Niks meer aan doen.

Afbeelding 1 De nieuwe kijkwijzers zijn 100 procent aan te passen in Word

Afbeelding 2 De boomstamrol uitgebreid met een extra plaatje

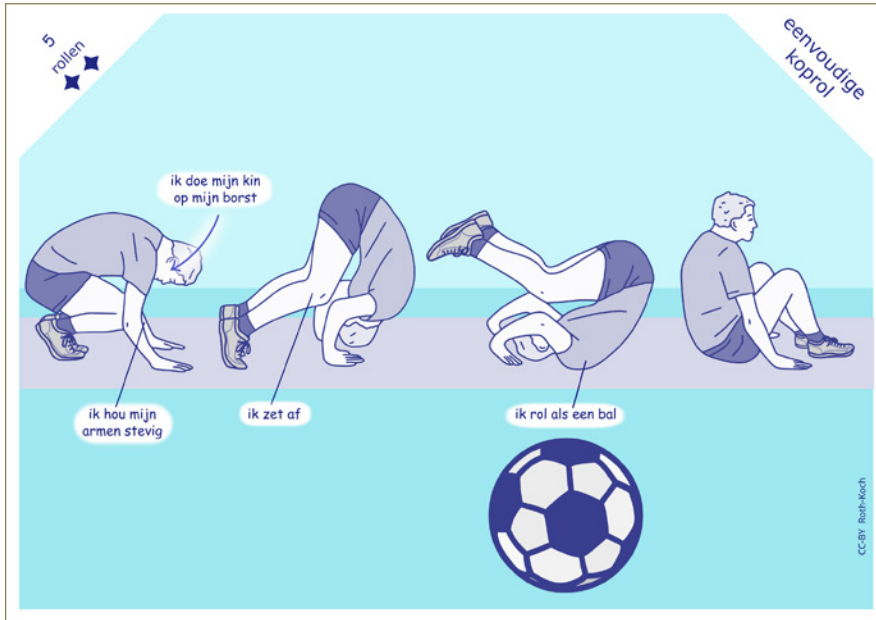
Maar mocht je het toch graag een beetje verbeteren, dan pas je het eenvoudigweg aan:

- Alle tekst staat in tekstvakken en is bewerkbaar.
- De sterren in de hoek geven het niveau aan. Elke ster is een apart plaatje en kun je kopiëren en plakken.
- Uitbreiden: je kunt makkelijk een plaatje in Word erbij plakken om iets nog duidelijker te maken. Zo heeft een originele docent wel eens de Boomstamrol duidelijker gemaakt door er een tekening van een

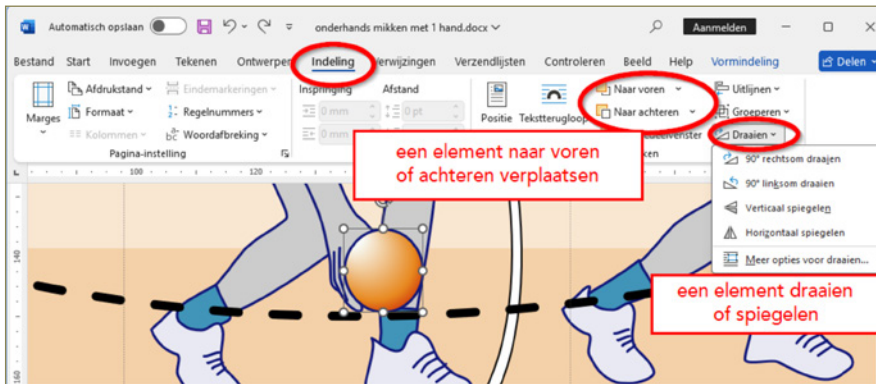
boomstam bij te plakken. Of als je 'Ik rol als een bal' wil verduidelijken, dan plak je er eenvoudigweg een bal bij.

- Elke afbeelding kun je verwijderen. En je kunt er ook een eigen tekening of foto voor in de plaats gebruiken.
- Of denk groter en maak je eigen kijkwijzer. Neem daarvoor een bestaande kijkwijzer en verander alle plaatjes en tekst. Je hergebruikt dan bijvoorbeeld wel het systeem met de sterren en de titels in de hoeken en de tekstwolkjes. Met goede foto's kom je een heel eind.

Afbeelding 3 De eenvoudige koprol met een extra plaatje van een bal

Afbeelding 3 In Word tekst of plaatjes verplaatsen en draaien

Technische uitleg voor Word

Deze uitleg is voor de mensen die wat dieper de Word-bestanden induiken.

- In Word 'Menu > Indeling' staat een aantal mogelijkheden om plaatjes meer naar voren of naar achteren te plaatsen. Het kan namelijk gebeuren dat een tekst achter de foto zit. Dan pas je dat hier aan. En wil je spiegelen of draaien? Dan kan dat via 'Indeling > Draaien > ...'. Dat kan handig zijn wanneer je een foto wil bewerken.
- Je kunt plaatjes groter en kleiner maken door aan de hoek te slepen. Wil je graag dat de verhoudingen blijven kloppen? Houd dan Shift ingedrukt tijdens het vergroten of verkleinen.
- Een foto kun je bijsnijden. Je wil namelijk zo weinig mogelijk overtollige informatie in de kijkwijzer.

Selecteer dan de foto en kies 'Rechtsklik > Bijsnijden' om een rechthoekige uitsnede te maken. Er verschijnt nu zelfs een mogelijkheid in het 'Menu > Afbeeldingsindeling > Bijsnijden > Bijsnijden naar vorm'. Daarmee kun je een heel andere vorm dan een rechthoek kiezen.

- Alle plaatjes zijn georganiseerd in groepen. Daarmee verplaatst je ze makkelijk als een geheel. Wil je een onderdeel van een groep bewerken, dan klik je er nog een keertje op. Wil je niks meer geselecteerd hebben, klik dan op Esc.

Nieuwe creatieve ideeën

Er zijn meerdere leraren die de kijkwijzers op een leuke nieuwe manier hebben ingezet. Zo maakte een docente in het speciaal onderwijs beloningsboekjes voor haar leerlingen. Ze

verkleinde de afbeeldingen daarvoor en gaf de kinderen elk een boekje mee naar huis, als ze die oefeningen hadden gedaan. Zoiets geeft een groot succesgevoel: 'Heej, kijk eens wat ik allemaal kan!'. Bovendien kunnen de kinderen thuis dan nog eens een oefening voordoen.

Een andere docent heeft losse plaatjes van de acrogymoefeningen in een PowerPoint-bestand gezet. Met een tablet in de les is de opdracht: 'Maak je eigen acrogymoefening en voer hem uit'. De kinderen kunnen de plaatjes eenvoudig verplaatsen en zo hun eigen nieuwe acrogymoefening ontwerpen. Een heel leuk idee! De Word-bestanden lenen zich ook heel goed voor vertalingen, bijvoorbeeld naar het Fries of Engels.

Overige plaatjes en oproep

Gaandeweg hebben we een flink aantal tekstwolkjes en pijlen getekend. Ook die zetten we in een eigen Word-document, zodat je ze kunt hergebruiken. Met deze bestanden en je eigen foto's wordt het een stuk makkelijker om nieuwe kijkwijzers te maken. Of leuke diploma's. Het mag! En we vinden het ook erg leuk als je ermee aan de slag gaat. Laat het ons vooral weten als je er blij mee bent, of wanneer je iets nieuws hebt gemaakt.

In artikelen in volgende LO Magazines geven we aandacht aan specifieke sets en hoe je ze inzet in verschillende lessen. ●

Bronnen

<https://kijkzo.nl>
https://maken.wikiwijs.nl/214960/Kijk_Zo_Instructiekaarten_Rollen

Contact

info@kijkzo.nl

Kirsten Roth-Koch is digitaal kunstenaar
Mark Roth is leraar LO in het basisonderwijs in Amsterdam

Kernwoorden

kijkwijzer, instructiekaart, taakkaart, plaatjes, zelfstandig werken